

«базові знання, здібності», «зв'язки в МВС», «навички, але брак часу».

Отже, не всі старшокласники мають достатню кількість інформації про кожен з критеріїв професійного самовизначення, що говорить про низький рівень готовності до вибору професії. Що стосується практичного критерію, то не всі учні мають особистий професійний план, внаслідок чого не можуть спланувати свої подальші дії після закінчення школи. Такі особливості професійного вибору сучасних старшокласників свідчать про необхідність та важливість проведення профорієнтаційної роботи.

Список використаної літератури

1. Осницький А.К. Профессиональное ориентирование учащихся при специализации обучения.// Вопр. Психол. - 1998 - № 3 - С.136-148.
2. Осницький А.К., Чуйкова Т.С. Саморегуляция активности субъекта в ситуации потери работы.// Вопр. психол. – 1999. - №1 – С.92- 104.
3. Леонтьев Д.А. Психология свободы: к постановке проблемы самодетерминации личности / Д. А. Леонтьев // Психологический журнал. - 2000. - №1. - С. 15-25.
4. Климов Е.А. Психология профессионала. — М.: Изд-во «Институт практической психологии», Воронеж: НПО «МОДЭК», 1996. - 400 с.

АНАЛІЗ РІВНЯ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Лобода Ольга

студентка 4 курсу соціально-
психологічного факультету

Науковий керівник:
кандидат психологічних наук,
доцент **І.С. Загурська**

Розвиток сучасного суспільства потребує творчого підходу до вирішення ряду проблем. І саме в цих умовах актуальною є неординарність самої особистості. Самостійність є основою формування творчості в діяльності суб'єкта, а творча діяльність – це активна взаємодія суб'єкта з навколишнім світом, в результаті якої він цілеспрямовано створює щось нове, що має суспільне значення. Саме тому феномен креативності є невід'ємним елементом у формуванні повноцінної особистості.

Аналіз рівня креативності дітей молодшого шкільного віку проводився впродовж 2015-2016 н.р. в Андрушівській гімназії (м. Андрушівка). Загальна вибірка склала 60 осіб – учнів 4-х (11 дівчат та 18 хлопців).

Дослідження проводилось за допомогою тесту виміру творчого мислення Е. П. Торренса (модифікований Е. І. Щєблановою, Н. П. Щербо і Н. Б. Шумаковою). Досліджуваним пропонувалися для виконання завдання невербальної (образотворчої) батареї. Для отримання емпіричних даних була використана факторна стратегія дослідження. За результатами теоретичного аналізу проблеми та проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

Креативність з наукової точки зору розглядається як багатопланове, неоднорідне явище, що виражається в різноманітті теоретичних і експериментальних напрямів її вивчення (Д. Б. Богоявленська, М. А. Воллах, Дж. П. Гілфорд, Є. Л. Гергель, В. Н. Дружинін, Н. В. Хазратова). Поняття креативності є певною творчою здатністю і визначається як самостійний чинник, незалежне від інтелекту [1; 6; 2; 3; 4].

У сучасній українській психологічній науці креативність визначається як характеристика інтелекту, яка є цілісним інтегрованим психічним утворенням і забезпечує конструювання й перебудову особистісних ментальних моделей світу (М. Л. Смульсон) [5].

1. На думку дослідниці здатність до креативності пов'язується з такими компонентами: інтелектуальна активність (самостійна постановка задач); толерантність до невизначеності; творче мислення (швидкість мисленнєвих процесів, глибина тощо).

2. Аналіз проблеми розвитку творчої особистості у молодшому шкільному віці показав, що в умовах успішного формування та засвоєння досвіду творчої діяльності школярі набувають навичок видозмінювати ті стереотипи мислення, яким вони вже навчилися. Таким чином формується креативний підхід до створення та осмислення раніше засвоєних або нових способів виконання дій.

3. Встановлено, що до основних показників креативності, для учнів досліджуваної групи, відносяться швидкість (творча продуктивність), оригінальність, гнучкість (здатність висувати різноманітні ідеї та стратегії вирішення поставлених завдань), абстрактність назв, деталізація, супротив замкнутості (стереотипам). Аналіз виділених показників показав, що учнями поєдналися «власне креативні (оригінальність)» та «інтелектуальні

показники» (гнучкість та деталізація), що свідчить про високий рівень загальної креативності. Крім того, для учнів досліджуваної групи важливим аспектом у виконанні завдань є вміння виділяти головне, а також тривалий час залишатися відкритим новизні, досить довго відкладати ухвалення остаточного рішення для того, щоб «зробити розумовий стрибок» і створити оригінальну ідею. Також варто відмітити гендерні відмінності у розвитку креативності, де дівчатами демонструється взаємоузгодженість всіх показників креативності. Для хлопців характерними були низькі показники «оригінальності» та «гнучкості». Їм важко дається процес генерування неординарних ідей, а отже це впливає на рівень розвитку креативності.

Проведене дослідження не претендує на вичерпний аналіз усіх аспектів проблеми рівня розвитку креативності дітей молодшого шкільного віку. Перспективою подальших досліджень може бути аналіз передумов розвитку креативності молодших школярів.

Список використаних джерел

1. Богоявленская Д. Б. Психология творческих способностей / Д. Б. Богоявленская. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 320 с.
2. Гілфорд Дж. Три сторони інтелекту [Текст] / Дж. Гілфорд / / Психологія мислення / Под ред. А. М. Матюшкіна. – М.: Прогресс, 1965. – С. 124-145.
3. Гергель Є. Л. Вікова динаміка розвитку креативних здібностей / Є. Л. Гергель // Наукові записки Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / За ред. академіка С. Д. Максименка. – К.: Главник, 2005. – Вип. 26: У 4 томах. – Т. 1. – С. 342-349.
4. Дружинін В. Н., Хазратова Н. В. Экспериментальное исследование формирующего действия микросреды на креативность / В. Н. Дружинін, Н. В. Хазратова // Психологічний часопис. – 1994. – № 4. – С. 83-93.
5. Смутьсон М. Л. Психологія розвитку інтелекту / М. Л. Смутьсон. – К.: Нора-друк, 2003. – 298 с.
6. Wollach M. A. A new look at the creativity – intelligence distinction / M. A. Wollach, N. A. Kogan // Journal of Personality. 1965. – № 33. – P. 348 – 369.